

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2014. november 11.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Szociálpolitika — 2000/78/EK irányelv — A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód — A 2. cikk (1) bekezdése és (2) bekezdésének a) pontja — A 6. cikk (1) bekezdése — Életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés — Nemzeti szabályozás, amely a 18. életév betöltése előtt teljesített képzési és szolgálati időknél a díjazás meghatározása céljából történő figyelembevételét a várakozási idők meghosszabbításához köti — Igazolás — A kitűzött cél elérésére való alkalmasság — A várakozási idő meghosszabbítása vitatásának lehetősége”

A C-530/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2013. október 8-án érkezett, 2013. szeptember 16-i határozatával terjesztett elő az előtte

Leopold Schmitzer

és

a **Bundesministerin für Inneres** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts elnökhelyettes, A. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Vajda, S. Rodin és K. Jürimäe tanácselnökök, A. Rosas, Juhász E., A. Borg Barthet, J. Malenovský, A. Arabadjiev (előadó), M. Safjan és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: Y. Bot,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az osztrák kormány képviseletében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében B.-R. Killmann és D. Martin, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: német.

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 21. cikkének, valamint a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.) 2. cikkének, 6. cikke (1) bekezdésének és 16. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az L. Schmitzer és a Bundesministerin für Inneres (szövetségi belügyminiszter) közötti jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya az osztrák jogalkotó által az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés megszüntetése céljából elfogadott közszolgálati díjazási rendszer jogszerűsége.

Jogi háttér

A 2000/78 irányelv

- 3 A 2000/78 irányelvnek, 1. cikke értelmében, „célja a valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló, foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek a meghatározása az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítására tekintettel”.

- 4 Ezen irányelv 2. cikke kimondja:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában az »egyenlő bánásmód elve« azt jelenti, hogy az 1. cikkben említett okok alapján nem szabad semmiféle közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést tenni.

(2) A (1) bekezdés alkalmazásában:

- a) közvetlen hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy személy egy másikhoz képest kedvezőtlenebb elbánásban részesül, részesült vagy fog részesülni egy hasonló helyzetben az 1. cikkben hivatkozott okok bármelyike alapján;

[...]”

- 5 Az említett irányelv 3. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében ezt az irányelvet minden személyre alkalmazni kell, mind a köz-, mind a magánszféra vonatkozásában, beleértve az állami szerveket is, többek között az alkalmazási és munkafeltételekre tekintettel, beleértve a díjazást.

- 6 A 2000/78 irányelv 6. cikke értelmében:

„A 2. cikk (2) bekezdése ellenére a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az életkoron alapuló eltérő bánásmód nem jelent hátrányos megkülönböztetést, ha – a nemzeti jog keretein belül – egy törvényes cél által objektíven és ésszerűen igazolt, beleértve a foglalkoztatáspolitikát, a munkaerő-piaci és a szakképzési célkitűzéseket, és ha a cél elérésének eszközei megfelelők és szükségesek [helyesen: ha – a nemzeti jog keretein belül – jogszerű céllal, például jogszerű foglalkoztatáspolitikai, munkaerő-piaci, vagy szakképzési céllal objektív és ésszerű módon igazolható, valamint e cél elérésének eszközei megfelelőek és szükségesek].

Az ilyen eltérő bánásmód magában foglalhatja, többek között:

- a) a foglalkoztatáshoz és a szakképzéshez történő hozzájutás [helyesen: a munkavállalás és a szakképzésben való részvétel] külön feltételekhez kötését, külön foglalkoztatási és munkafeltételeket, beleértve az elbocsátási és javadalmazási feltételeket, a fiatalok, az idősebb munkavállalók és a tartásra kötelezett személyek szakmai beilleszkedésének elősegítése vagy védelmük biztosítása céljából;
- b) a foglalkoztatáshoz vagy bizonyos foglalkoztatáshoz kapcsolódó előnyökhöz való hozzájutás minimumkorhatárhoz, szakmai tapasztalathoz vagy szolgálatban eltöltött időhöz kötését [helyesen: a munkavállalásnak vagy az ahhoz kapcsolódó egyes előnyöknek az életkorra, a szakmai tapasztalatra vagy a szolgálati időre vonatkozó minimumkövetelményekhez kötése];

[...]”

- 7 Ezen irányelv „Jogvédelem” című 9. cikke (1) bekezdésében így rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy az irányelv által előírt kötelezettségek betartására szolgáló jogi és/vagy közigazgatási eljárások – beleértve az általuk megfelelőnek tartott egyeztetési eljárásokat – minden olyan személy számára hozzáférhetőek legyenek, akik úgy érzik, hogy az egyenlő bánásmód elve alkalmazásának elmulasztása miatt őket sérelem érte, még akkor is, ha az a jogviszony, amelyben a feltételezett hátrányos megkülönböztetés történt, már nem áll fenn”.

- 8 A 2000/78 irányelvnek „Az irányelv betartása” című 16. cikke kimondja:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy biztosítsák:

[...]

- b) bármely, az egyenlő bánásmód elvével ellentétben álló rendelkezés, amelyet szerződés, kollektív szerződés [...] tartalmaznak, semmissé nyilvánítását vagy nyilváníthatóságát vagy módosítását”.

Az osztrák jog

A módosító törvényt megelőzően fennálló rendszer

- 9 Az illetményekről szóló 1956. évi törvény – a köztisztviselők jogállásáról szóló 1979. évi törvény, az illetményekről szóló 1956. évi törvény, a szerződéses alkalmazottakról szóló 1948. évi törvény, valamint a bírák és ügyészek jogállásáról és feladatköréről szóló törvény módosításáról szóló 2010. augusztus 30-i szövetségi törvény (BGBl. I, 82/2010), amely 2004. január 1-je és 2010. augusztus 30. között volt alkalmazandó (a továbbiakban: módosító törvény) – általi, visszaható hatállyal történő módosításáig hatályos változatának (Gehaltsgesetz 1956, BGBl. 54/1956, a továbbiakban: GehG) – 8. §-a kétévenkénti előrelépésre vonatkozó általános szabályt ír elő.
- 10 A GehG a deregulációról és a közszolgálatról szóló 2002. évi törvénnyel (Deregulierungsgesetz-Öffentlicher Dienst 2002, BGBl. I, 119/2002) módosított, 2003. december 31-én hatályos változata 12. §-ának (1) bekezdése így rendelkezett:

„Az előmeneteli referencia-időpontot úgy kell meghatározni, hogy – a 18. életév betöltését megelőző időszak kivételével és a (4)–(8) bekezdésben szereplő korlátozások sérelme nélkül – az alkalmazás napját megelőző időszaknak kell tekinteni:

- (1) a (2) bekezdésben említett időszakokat teljes egészükben;

- (2) az egyéb időszakokat,
- a) amelyek megfelelnek a (3) vagy (3a) bekezdésben előírt feltételeknek, és teljes egészükben tekintetbe kell venni;
 - b) amelyek nem felelnek meg a (3) vagy (3a) bekezdésben előírt feltételeknek, és fele részükben, amely legfeljebb további három év lehet, kell tekintetbe venni.

A módosító törvény

- 11 A módosító törvény célja a szolgálatba lépést megelőző időszakok beszámítására vonatkozó szövetségi szabályoknak a 2000/78 irányelvnek – amint azt a Bíróság a Hütter-ítéletben (C-88/08, EU:C:2009:381) értelmezte – való megfeleltetése, amely ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a 2000/78 irányelv 1., 2. és 6. cikkével nem egyeztethető össze az olyan nemzeti szabályozás, amely annak érdekében, hogy ne hozza hátrányos helyzetbe az általános képzést a szakképzéshez képest, és hogy a fiatal szakmunkástanulók munkaerőpiacra való beilleszkedését elősegítse, kizárja a 18. életév betöltése előtt teljesített szolgálati idő figyelembevételét azon fizetési fokozat meghatározása során, amelybe valamely tagállam közszolgálatának szerződéses alkalmazottait besorolják.
- 12 E törvény, 2004. január 1-jei visszaható hatállyal, különösen a GehG 8. és 12. §-át módosította.
- 13 A módosító törvénnyel módosított GehG „Előmenetel” című 8. §-a (1) bekezdésének szövege az alábbi:
- „Az előmenetelt referencia-időpont alapján határozzák meg. A jelen § ellenkező rendelkezése hiányában az adott foglalkoztatási csoport második fizetési fokozatába történő előlépéshez szükséges időszak öt év, a többi fizetési fokozat tekintetében pedig két év”.
- 14 A módosító törvénnyel módosított GehG „Az előmeneteli referencia-időpont” című 12. §-a ekként rendelkezik:
- „(1) Az előmeneteli referencia-időpontot úgy kell meghatározni, hogy – a (4)–(8) bekezdésben szereplő korlátozások sérelme nélkül – az alkalmazás napját megelőző időszaknak kell tekinteni, az alábbi, az alábbi, azon év június 30-át követő időszakokat, amelyben az iskolai oktatás első évének megkezdésétől számított kilenc tanévet teljesítették, vagy amely évben azokat teljesítették volna:
1. a (2) bekezdésben említett időszakokat teljes egészükben;
 2. az egyéb időszakokat,
 - a) amelyek megfelelnek a (3) vagy (3a) bekezdésben előírt feltételeknek, és teljes egészükben tekintetbe kell venni;
 - b) amelyek nem felelnek meg a (3) vagy (3a) bekezdésben előírt feltételeknek, és
 - aa) teljes egészükben tekintetbe kell venni hároméves időtartamig és
 - bb) felerészükben tekintetbe kell venni legfeljebb további három év időtartamig.

[...]

(3) Az (1) bekezdés 2. pontjában említett időszakok, amelyek folyamán a köztisztviselő tevékenységet végzett vagy tanulmányokat folytatott, közérdekből teljes egészükben tekintetbe vehetők, amennyiben e tevékenységhez vagy e tanulmányokhoz különös szolgálati érdek fűződik. [...]

[...]

- 15 A módosító törvénnyel módosított GehG 113. §-ának (10)–(12) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„(10) A magasabb fizetési fokozatba lépés és az ebből következő illetménybeli helyzet szempontjából tekintetbe veendő referencia-időpont [a módosító törvénnyel módosított GehG] 8. és 12. §-ának megfelelően csak kérelemre és kizárólag abban az esetben számítható újra, ha a fennálló illetménybeli helyzetet a referencia-időpont határozza meg. A nyugellátásokról szóló 1965. évi törvény alkalmazásában időszakonként fizetendő ellátásokban részesülő személyek ugyancsak kérelmet nyújthatnak be.

(11) Az olyan személyek tekintetében, akik nem nyújtanak be a (10) és (12) bekezdés szerinti kérelmet, vagy akik referencia-időpontját nem kell újraszámítani a (10) bekezdésben foglaltak szerint,

1. a [GehG] 8. §[-a] és 12. §[-ának] (1) bekezdése továbbra is alkalmazandó a 2003. december 31-én hatályos változatában [...]

[...]

(12) A (10) bekezdésben említett kérelmeket formanyomtatvány útján kell benyújtani, amelyet a szövetségi kancellár rendeletben határoz meg. Azoknak, a kérelem benyújtására jogosult személyeknek, akik [a módosító törvény] kihirdetés[é]t megelőzően kérték referencia-időpontjuk vagy illetménybeli helyzetük újraszámítását a szolgálatba lépésüket megelőző azon időszakokra hivatkozva, amelyeket 18. életévük betöltése előtt teljesítettek, vagy akik ezen okból illetményük rendezését kérték, a fent említett formanyomtatvány útján kell új kérelmet benyújtaniuk [...]

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 16 L. Schmitzer a Bundesministerium für Inneres (szövetségi belügyminisztérium) köztisztviselője. 2013. január 22-én kérelmet nyújtott be az előmenetele szempontjából tekintetbe veendő referencia-időpont felülvizsgálata iránt a nemzeti jogszabályok értelmében vett, 18. életévének betöltése előtt teljesített képzési és szolgálati idők figyelembevétele céljából. Jóllehet felvételének napján a jog állása nem tette lehetővé ezen időszakok beszámítását, a módosító törvénnyel módosított GehG 113. §-a immár engedélyezi azt.
- 17 A Bundesministerin für Inneres 2013. január 28-i határozatával, L. Schmitzer kérelmének megfelelően, 1975. július 1-jével állapította meg az új referencia-időpontot. E határozat indokolása rámutat, hogy az L. Schmitzerre vonatkozó díjazási rendszer ugyancsak a módosító törvénnyel módosított GehG 8. §-ának hatálya alá tartozik, amely a második fizetési fokozatba lépést ötéves időszaknak az első fizetési fokozatban való teljesítésétől teszi függővé.
- 18 2013. február 26-án L. Schmitzer kérelmet nyújtott be illetménybeli helyzetének újbóli megállapítása iránt a GehG módosító törvény előtti változatának 8. §-a alapján a célból, hogy az említett referencia-időponttól minden második évben magasabb fizetési fokozatba léphessen.
- 19 2013. április 4-én a Bundesministerin für Inneres e kérelmet elutasította.
- 20 L. Schmitzer e határozat ellen keresetet nyújtott be a Verwaltungsgerichtshof (közigazgatási bíróság) előtt. E bíróságban felmerül az a kérdés, hogy egy olyan jogszabály-módosítás, amely a köztisztviselők előmenetele szempontjából figyelembe veendő referencia-időpont meghatározásának új, hátrányosan nem megkülönböztető módját vezeti be, egyidejűleg rendelkezhet-e a fizetésifokozat-váltáshoz teljesítendő időszakok időtartamának meghosszabbításáról. Az említett bíróságnak kételyei vannak a tekintetben, hogy egy ilyen meghosszabbítás összhangban áll-e az uniós joggal, kizárólag azon

köztisztviselők tekintetében, akik a magasabb fizetési fokozatba lépés és illetménybeli helyzetük szempontjából tekintetbe vett referencia-időpont felülvizsgálatát kérik, kivéve azokat, akik ilyen kérelmet nem nyújtanak be, és akik tekintetében ezen időpont megváltozása nem bír relevanciával.

21 Ilyen körülmények között a Verwaltungsgerichtshof úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

- „1) Megvalósítja-e – mindenekelőtt a [Charta] 52. cikke (1) bekezdésének és a [2000/78] irányelv 6. cikkének sérelme nélkül – a [Charta] 21. cikke, illetve az irányelv 2. cikkének (1) bekezdése és (2) bekezdésének a) pontja szerinti, életkoron alapuló (közvetlen) eltérő bánásmódot az, ha az új köztisztviselők hátrányos megkülönböztetéstől mentes magasabb fizetési fokozatba történő előrelépési rendszerének bevezetéséből kifolyólag a korábbi jogi helyzet alapján (a 18. életév betöltését megelőző időszakok előrelépés tekintetében való beszámításának kizárása miatt) hátrányosan megkülönböztetett, régi köztisztviselő kérelemre átléphet ugyan az új rendszerbe, és ezáltal hátrányos megkülönböztetéstől mentesen számítják ki az előrelépése referencia-időpontját, azonban a nemzeti jog értelmében az ilyen kérelem kedvező elbírálása azzal a hatással jár, hogy az új rendszerben előírt, lassabb előrelépés miatt az előrelépés időpontjának kedvezőbb kiszámítása ellenére illetménybeli helyzete (és ezzel végső soron az őt megillető juttatás) nem javul olyan mértékben, hogy illetménye szempontjából ugyanolyan helyzetbe kerülhetne, mint az a korábbi jogi helyzet alapján kedvezőbb bánásmódban részesülő, régi köztisztviselő (aki nem a 18. életév betöltése előtt, hanem azt követően rendelkezhet olyan hasonló időszakokkal, amelyeket a korábbi jogi helyzet alapján már beszámítottak neki), aki nem élt az új rendszerbe való átlépés lehetőségével?
- 2) Igenlő válasz esetén – a [Charta] 52. cikkének (1) bekezdése, illetve a [2000/78] irányelv 6. cikke szerinti igazolás hiányában (ezzel kapcsolatban lásd különösen a harmadik kérdést) – akkor is hivatkozhat-e valamely köztisztviselő a [Charta] 21. cikkének, illetve az irányelv 2. cikkének közvetlen alkalmazhatóságára az illetménybeli helyzet megállapításához kapcsolódó eljárásban, ha megfelelő kérelem előterjesztésének eredményeként az új rendszerben már kedvezőbben állapítják meg előrelépésének referencia-időpontját?
- 3) Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén, az egyrészt az át nem lépő, kedvezőbb helyzetű régi köztisztviselők, másrészt az átlépés ellenére továbbra is hátrányosan kezelt régi tisztviselők között, az új köztisztviselők hátrányos megkülönböztetéstől mentes rendszerének bevezetése alkalmával illetménybeli helyzetük tekintetében továbbra is fenntartott hátrányos megkülönböztetés igazolható-e abban az esetben is a [Charta] 52. cikkének (1) bekezdése, illetve az [említett] irányelv 6. cikke szerint az igazgatás gazdaságosságára és a szerzett előnyök védelmére, illetve a bizalomvédelem elvére alapozott átmeneti jelenségként, ha
- a) a nemzeti jogalkotónak az előrelépés szabályozásához nincs szüksége a szociális partnerek hozzájárulására, és csupán a bizalomvédelem elvének alapjogi határain belül kell maradnia, amely nem írja elő azt, hogy az át nem lépő, kedvezőbb helyzetű régi köztisztviselők esetében teljes legyen a szerzett előnyök védelme a korábbi rendszer teljes megtartása értelmében;
- b) a nemzeti jogalkotó ebben az összefüggésben rendelkezhetett volna úgy is, hogy azáltal hoz létre egyenlő helyzetet a régi köztisztviselők között, hogy a korábban hátrányosan kezelt, régi köztisztviselők korábbi előrelépési szabályainak megtartása mellett beszámítja a 18. életév betöltését megelőző időszakokat is;
- c) a várhatóan nagy számban előterjesztett kérelmek miatt ugyan jelentős lenne az ehhez kapcsolódó igazgatási ráfordítás, de költségét tekintve megközelítőleg sem érné el a hátrányosabb helyzetű köztisztviselőktől a kedvezőbb helyzetben lévő köztisztviselőkhöz képest elvont, és a jövőben elvonandó juttatások teljes összegét;

- d) a régi köztisztviselőket érintő eltérő bánásmód fennállásának átmeneti időszaka több évtizedig tartana, és (a közszolgálati jogviszonyban az új köztisztviselők tekintetében főszabály szerint érvényesülő, »felvételi tilalom« következtében) nagyon hosszú ideig is érintené valamennyi köztisztviselő túlnyomó többségét;
 - e) a rendszer visszaható hatályú bevezetésére kerülne sor, amely a köztisztviselők terhére beavatkozna a köztisztviselők számára kedvezőbb, az uniós jog alkalmazása elsőbbségének figyelembevételével mellett a 2004. január 1. és 2010. augusztus 30. közötti időszakban mindenképpen létrehozandó jogi helyzetbe, amelynek alkalmazását a köztisztviselő magára nézve már a jogszabály-módosítás kiadása előtt kérte?
- 4) Az első vagy a második kérdésre adandó nemleges, vagy a harmadik kérdésre adandó igenlő válasz esetén:
- a) Az olyan törvényi szabályozás, amely az előmenetel kezdetén a foglalkoztatási időszakokra hosszabb előmeneteli időt ír elő, és így megnehezíti a magasabb fizetési fokozatba történő előrelépést, életkoron alapuló közvetett eltérő bánásmódot valósít meg?
 - b) Igenlő válasz esetén ez az előmenetel kezdetén fennálló kevesebb szakmai tapasztalatra tekintettel megfelelő és szükséges?
- 5) Amennyiben a harmadik kérdésre igenlő válasz adandó:
- a) Életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít-e meg az olyan törvényi szabályozás, amely az »egyéb időszakokat« akkor is három évig teljes mértékben, a további három évet pedig felerészben számítja be, ha azok nem az iskolai képzésre és nem is a szakmai tapasztalat megszerzésére szolgálnak?
 - b) Igenlő válasz esetén igazolt-e az annak érdekében, hogy elkerülje azon köztisztviselők (nyilvánvalóan beleértve az új köztisztviselőket is) illetménybeli helyzetének romlását, akik nem rendelkeznek a 18. életévük betöltését megelőző, megfelelő beszámítható idővel, bár a beszámítás vonatkozik a 18. életév betöltését követő egyéb időkre is?
- 6) A 4) kérdés a) pontjára adandó igenlő, és a 4) kérdés b) pontjára adott nemleges, ugyanakkor a harmadik kérdésre adandó igenlő válasz esetén, vagy az 5) kérdés a) pontjára adandó igenlő és az 5) kérdés b) pontjára adandó nemleges válasz esetén:

Az új szabályozás ebben az esetben fennálló, hátrányosan megkülönböztető jellemzőinek az-e a következménye, hogy átmeneti jelenségként már nem igazolt a régi köztisztviselők tekintetében az eltérő bánásmód?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

Előzetes észrevételek

- 22 Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma a Charta 21. cikkében kimondott és a 2000/78 irányelvben konkretizált elvének értelmezésére kéri a Bíróságot.

- 23 Amint az a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, a tagállamoknak, amikor az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmát a foglalkoztatás és a munka területén konkretizáló 2000/78 irányelv hatálya alá tartozó intézkedéseket fogadnak el, tiszteletben kell tartaniuk ezen irányelvet (lásd ebben az értelemben: Prigge és társai ítélet, C-447/09, EU:C:2011:573, 48. pont; Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt ítélet, C-132/11, EU:C:2012:329, 22. pont).
- 24 Ilyen körülmények között egy, az alapügyben szereplő jogvitához hasonlóan magánszemély és nemzeti hatóság között fennálló jogvita keretében felmerült kérdéseket kizárólag a 2000/78 irányelv fényében kell vizsgálni.

Az első és a harmadik kérdéstről

- 25 Első és harmadik kérdésével, amelyeket együtt célszerű vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének a) pontját, valamint 6. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés megszüntetése céljából figyelembe veszi a 18. életév betöltését megelőző képzési és szolgálati időket, ám ezzel egy időben az ilyen hátrányos megkülönböztetést elszenvedő köztisztviselők tekintetében az egyes foglalkoztatási csoportok és illetménykategóriák első fizetési fokozatából a második fizetési fokozatába lépéshez szükséges időtartam három évvel való meghosszabbítását írja elő.
- 26 Elsőként azt szükséges megvizsgálni, hogy a tárgyalt nemzeti szabályozás tartalmaz-e a 2000/78 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében vett eltérő bánásmódot. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés értelmében az „egyenlő bánásmód elve” azt jelenti, hogy az ezen irányelv 1. cikkében említett okok bármelyike alapján nem szabad semmiféle közvetett vagy közvetlen hátrányos megkülönböztetést tenni. Az említett irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja pontosítja, hogy az (1) bekezdésének alkalmazásában akkor áll fenn közvetlen hátrányos megkülönböztetés, ha egy személy egy másikhoz képest kedvezőtlenebb elbánásban részesül egy hasonló helyzetben az említett irányelv 1. cikkében hivatkozott okok bármelyike alapján.
- 27 Az alapügyben az ezen összehasonlítás szempontjából releváns személyi kategóriák egyrészt azok a köztisztviselők, akik tapasztalatukat, akár csak részben, 18. életévük betöltése előtt szerezték (a továbbiakban: korábbi rendszer által hátrányos helyzetbe hozott köztisztviselők), másrészt azok, akik ezen életkor elérését követően azonos jellegű és hasonló időtartamú tapasztalatot szereztek (a továbbiakban: korábbi rendszer által kedvező helyzetbe hozott köztisztviselők).
- 28 Az osztrák kormány állításával ellentétben az a körülmény, hogy egyes köztisztviselők lemondtak arról, hogy a módosító törvénnyel módosított GehG 12. §-ának (1) bekezdésére hivatkozzanak, és e ténynél fogva továbbra is az e törvényt megelőző rendszer hatálya alá tartoznak, nem befolyásolhatja e kategóriák relevanciáját az említett összehasonlítás szempontjából.
- 29 Ami a köztisztviselők e két kategóriája közötti eltérő bánásmód megvalósulását illeti, a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, hogy a Hütter-ítélet (EU:C:2009:381) nyomán az osztrák jogalkotó a módosító törvény elfogadásával módosította a GehG 12. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, és olyan díjazási és előmeneteli rendszert vezetett be, amely az előmenetel szempontjából tekintetbe veendő referencia-időpont meghatározása céljából lehetővé teszi a munkavállaló tapasztalata összességének figyelembevételét, függetlenül attól, hogy azt a 18. életév betöltése előtt vagy azt követően szerezte. Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, e referencia-időpont immár életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés nélkül kerül meghatározásra.
- 30 Mindazonáltal meg kell vizsgálni, hogy a módosító törvény továbbra is eltérő bánásmódot alkalmaz-e az érintett köztisztviselők két kategóriája tekintetében.

- 31 E vonatkozásban meg kell állapítani, hogy azok a korábbi rendszer által hátrányos helyzetbe hozott köztisztviselők, akik a módosító törvénnyel módosított GehG 113. §-ának (10) bekezdése alapján a tizennyolcadik életévük betöltését megelőző időszakok figyelembevételét kérik, az ugyanezen törvénnyel módosított GehG 8. §-a (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak, amely az első fizetési fokozatból a másodikba lépést csak egy ötéves időszak elteltével teszi lehetővé, míg az e törvényt megelőző rendszer ilyen előrelépésről kétéves időszak elteltével rendelkezett.
- 32 Ezzel szemben, a módosító törvénnyel módosított GehG 113. §-ának (11) bekezdésével összhangban, a korábbi rendszer által kedvező helyzetbe hozott köztisztviselők előmenetele szempontjából tekintetbe veendő referencia-időpontot csak kérelemre számítják újra, amely kérelem benyújtására, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, e köztisztviselőknek semmi okuk sincs. Tekintetükben tehát, ellentétben azon, a korábbi rendszer által hátrányos helyzetbe hozott köztisztviselőkkel, akik ilyen kérelmet benyújtottak, nem alkalmazzák az első fizetési fokozatból a másodikba lépéshez előírt időszak három évvel való meghosszabbítását.
- 33 Az osztrák jogalkotó tehát a módosító törvénnyel módosított GehG 8. §-a (1) bekezdésének elfogadásával olyan rendelkezést vezetett be, amely továbbra is eltérő bánásmódot alkalmaz a korábbi rendszer által hátrányos helyzetbe hozott köztisztviselők és az e rendszer által kedvező helyzetbe hozott tisztviselők között illetménybeli helyzetük és a vonatkozó díjazás tekintetében.
- 34 Ezzel az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás nemcsak semlegesíti a 18. életév betöltése előtt teljesített képzési és szolgálati idők figyelembevételéből származó előnyt, de egyben kizárólag a korábbi rendszer által hátrányos helyzetbe hozott köztisztviselőket hozza hátrányos helyzetbe, amennyiben a várakozási idő meghosszabbítása csak ezen utóbbiak tekintetében alkalmazandó. Következésképpen a módosító törvényt megelőzően fennálló rendszer e köztisztviselőket érintő kedvezőtlen hatásai összességükben nem szűntek meg.
- 35 Mivel az első fizetési fokozatból a másodikba lépéshez előírt időszak három évvel való meghosszabbítása kizárólag a 18. életévük betöltése előtt szolgálati időt teljesítő köztisztviselők tekintetében alkalmazandó, meg kell állapítani, hogy az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozás a 2000/78 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett, közvetlenül az életkoron alapuló eltérő bánásmódot tartalmaz.
- 36 Ezt követően azt kell megvizsgálni, hogy ez az eltérő bánásmód igazolható-e.
- 37 A 2000/78 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdése pontosítja ugyanis, hogy a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az életkoron alapuló eltérő bánásmód nem jelent hátrányos megkülönböztetést, ha – a nemzeti jog keretein belül – jogszerű céllal, például jogszerű foglalkoztatáspolitikai, munkaerő-piaci, vagy szakképzési céllal objektív és ésszerű módon igazolható, valamint e cél elérésének eszközei megfelelőek és szükségesek.
- 38 A Bíróság több alkalommal is kimondta, hogy a tagállamok széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek nemcsak például a szociál- és foglalkoztatáspolitikai területét érintően meghatározott célok, hanem az e kitűzött célok elérésére alkalmas intézkedések megválasztása terén is (Specht és társai ítélet, C-501/12–C-506/12, C-540/12 és C-541/12, EU:C:2014:2005, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az alapügy tárgyát képező szabályozás mindenekelőtt hátrányos megkülönböztetéstől mentes díjazási és előmeneteli rendszer létrehozására irányul. A módosító törvény keretében azok a szabályok, amelyek a referencia-időpontok felülvizsgálatát az egyes érintettek által benyújtott kérelmekhez kötik, továbbá amelyek a várakozási idő meghosszabbítására vonatkoznak, igazgatásgazdaságosságra, a szerzett jogok védelmére, illetve a bizalomvédelem elvére irányuló célokat követnek.

- 40 Az osztrák kormány kiemeli továbbá, hogy a módosító törvény elfogadását költségvetési megfontolások indokolták.
- 41 Az alapügy tárgyát képező nemzeti szabályozásnak a költségvetési egyensúlyra irányuló céljával kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog nem tiltja, hogy a tagállamok a politikai, társadalmi vagy demográfiai megfontolások mellett költségvetési megfontolásokat is figyelembe vegyenek, feltéve ha ennek során tiszteletben tartják különösen az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó általános elvet. E tekintetben a költségvetési megfontolások ugyan alapul szolgálhatnak a tagállam szociálpolitikai döntéseihez, és hatással lehetnek az elfogadni kívánt rendelkezések jellegére vagy hatályára, e megfontolások azonban önmagukban nem minősülhetnek a 2000/78 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett jogszerű célnak (Fuchs és Köhler ítélet, C-159/10 és C-160/10, EU:C:2011:508, 73. és 74. pont). Ugyanez vonatkozik a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott igazgatási jellegű megfontolásokra is.
- 42 A korábbi rendszer által kedvező helyzetbe hozott köztisztviselők szerzett jogainak és a díjazás tekintetében fennálló jogos bizalmuknak a védelmével kapcsolatban meg kell állapítani, hogy azok olyan jogszerű, foglalkoztatáspolitikai és munkaerő-piaci céloknak tekinthetők, amelyek egy átmeneti időszak folyamán igazolhatják a korábbi díjazások, következésképpen pedig az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést megvalósító rendszer fenntartását (lásd ebben az értelemben: Hennigs és Mai ítélet, C-297/10 és C-298/10, EU:C:2011:560, 90. és 92. pont).
- 43 A jelen ügyben, amennyiben a módosító törvénnyel módosított GehG 113. §-ának (11) bekezdése azt írja elő, hogy az olyan személyek tekintetében, akik nem nyújtanak be kérelmet előmeneteli referencia-időpontjuk felülvizsgálata iránt, vagy akik referencia-időpontját nem kell újraszámítani, a GehG 8. §-a és 12. §-a továbbra is alkalmazandó 2003. december 31-án hatályos változatában, e rendelkezések lehetővé teszik a korábbi rendszer által kedvező helyzetbe hozott köztisztviselők szerzett jogainak védelmére irányuló cél és a díjazásuk szintjének fenntartásához fűződő jogos bizalmuk védelmére vonatkozó cél elérését. E köztisztviselőket ugyanis nem érinti a várakozási idő visszaható hatályú meghosszabbítása.
- 44 E célok mindazonáltal nem igazolhatnak olyan intézkedést, amely véglegesen, még ha csupán bizonyos személyek tekintetében is, fenntartja azt az életkoron alapuló eltérő bánásmódot, amelynek felszámolására a hátrányos megkülönböztetést megvalósító rendszer reformja, amelybe ezen intézkedés illeszkedik, irányul. Egy ilyen intézkedés, noha alkalmas a korábbi rendszer által kedvező helyzetbe hozott köztisztviselők szerzett jogai és jogos bizalma védelmének a biztosítására, nem alkalmas hátrányos megkülönböztetéstől mentes rendszer létrehozására az említett korábbi rendszer által hátrányos helyzetbe hozott köztisztviselők tekintetében.
- 45 A fenti megfontolások összességéből az következik, hogy az első és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének a) pontját, valamint 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés megszüntetése céljából figyelembe veszi a 18. életév betöltését megelőző képzési és szolgálati időket, ám ezzel egy időben kizárólag az ilyen hátrányos megkülönböztetést elszenvedő köztisztviselők tekintetében az egyes foglalkoztatási csoportok első fizetési fokozatából a második fizetési fokozatába lépéshez szükséges időtartam három évvel való meghosszabbítását írja elő.

A második kérdésről

- 46 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az olyan köztisztviselőnek, aki az előmeneteli számítása szempontjából tekintetbe veendő referencia-időpont meghatározásának módja következtében életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést szenvedett,

lehetőséggel kell-e rendelkeznie arra, hogy a 2000/78 irányelv 2. cikkére hivatkozzon a várakozási idő meghosszabbítása hátrányosan megkülönböztető hatásainak vitatása céljából, még akkor is, ha kérelmére ezen időpontot felülvizsgálták.

- 47 E bíróság felveti ugyanis, hogy a várakozási idő meghosszabbítása hátrányosan megkülönböztető hatásai vitatásának lehetősége megtagadható lehet egy, a korábbi rendszer által hátrányos helyzetbe hozott köztisztviselőtől azzal az indokkal, hogy ezen újabb hátrányos megkülönböztetés kizárólag abból a körülményből ered, hogy e köztisztviselő kérte, mégpedig eredményesen, referencia-időpontjának felülvizsgálatát, miközben azok a köztisztviselők, akik a figyelembe vehető időszakok összességét 18. életévük betöltése után teljesítették, lemondtak arról, hogy erre vonatkozó kérelmet nyújtsanak be, és e ténynél fogva nem érinti őket a várakozási idő meghosszabbítása.
- 48 Emlékeztetni kell a Bíróság ítélkezési gyakorlatára, amely szerint a 2000/78 irányelv 2. cikke értelmében vett életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvéből eredő egyenlő bánásmódhoz való jog olyan jognak tekinthető, amelyet magánszemély hatósággal szemben érvényesíthet (lásd ebben az értelemben: Römer-ítélet, C-147/08, EU:C:2011:286, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 49 E tekintetben a 2000/78 irányelv 9. cikke akként rendelkezik, hogy a tagállamok biztosítják, hogy bármely olyan személy, aki állítása szerint hátrányos megkülönböztetést szenvedett, érvényesíthesse jogait. Ezen irányelv 16. cikke pedig megköveteli a tagállamoktól az ahhoz szükséges intézkedések megtételét, hogy biztosítsák bármely, az egyenlő bánásmód elvével ellentétben álló rendelkezés, amelyet szerződés vagy kollektív szerződés tartalmaz, semmissé nyilvánítását, vagy nyilváníthatóságát vagy módosítását.
- 50 Márpedig ha egy, a korábbi rendszer által hátrányos helyzetbe hozott köztisztviselő nem vitathatná a várakozási idők meghosszabbításának hátrányosan megkülönböztető hatásait azon tény folytán, hogy kérte, mégpedig eredményesen, az előmenetele szempontjából tekintetbe veendő referencia-időpontjának felülvizsgálatát, miközben a korábbi rendszer által kedvező helyzetbe hozott köztisztviselők lemondtak arról, hogy erre vonatkozó kérelmet nyújtsanak be, nem állna módjában az egyenlő bánásmód 2000/78 irányelv által biztosított elvéből eredő valamennyi jogának érvényesítése, ami ellentétes lenne ezen irányelv 9. és 16. cikkével.
- 51 Következésképpen, tekintettel az első és a harmadik kérdésre adott válaszra, a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2000/78 irányelv 9. és 16. cikkét akként kell értelmezni, hogy az olyan köztisztviselőnek, aki az előmenetele számítása szempontjából tekintetbe veendő referencia-időpont meghatározásának módja következtében életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést szenvedett, lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy ezen irányelv 2. cikkére hivatkozzon a várakozási idő meghosszabbítása hátrányosan megkülönböztető hatásainak vitatása céljából, még akkor is, ha kérelmére ezen időpontot felülvizsgálták.

A negyedik–hatodik kérdésről

- 52 A negyedik–hatodik kérdést másodlagosan terjesztették elő arra az esetre, amennyiben a Bíróság nemleges választ adna az első és a második kérdésre vagy igenlő választ adna a harmadik kérdésre.
- 53 Az első–harmadik kérdésre adott válaszra tekintettel a negyedik–hatodik kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

54 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének a) pontját, valamint 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés megszüntetése céljából figyelembe veszi a 18. életév betöltését megelőző képzési és szolgálati időket, ám ezzel egy időben kizárólag az ilyen hátrányos megkülönböztetést elszenvedő köztisztviselők tekintetében az egyes foglalkoztatási csoportok első fizetési fokozatából a második fizetési fokozatába lépéshez szükséges időtartam három évvel való meghosszabbítását írja elő.**
- 2) **A 2000/78 irányelv 9. és 16. cikkét akként kell értelmezni, hogy az olyan köztisztviselőnek, aki az előmenetele számítása szempontjából tekintetbe veendő referencia-időpont meghatározásának módja következtében életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést szenvedett, lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy ezen irányelv 2. cikkére hivatkozzon a várakozási idő meghosszabbítása hátrányosan megkülönböztető hatásainak vitatása céljából, még akkor is, ha kérelmére ezen időpontot felülvizsgálták.**

Aláírások